

Igitabo cya Daniyeli - Nimeru Mirongo Itanu n'Irindwi

Guhishurirwa Amabanga y'Ubuhanuzi yo mu Byahishuwe: Urugendo runyura mu Bhanuzi bw'Ibihe by'Imperuka

Jeff Pippenger
2024-01-21

Abahanuzi bose bavuga iby'iherezo ry'isi, kandi ubuhanuzi bwose buhurira bukarangirira mu gitabo cy'Ibyahishuwe. Mu gitabo cy'Ibyahishuwe, hafatwa umurongo umwe n'uwafashwe mu gitabo cya Daniyeli, kuko ari gitabo kimwe. Izi ngingo zose z'ubuhanuzi zanditswe zishikamye mu ngingo zabanje. Mu gitabo cy'Ibyahishuwe, tubwirwa yuko mbere gato y'uko igihe cy'igeragezwa gifungwa hariho ubuhanuzi bwari bwashyizweho ikimenyetso, bukazavanwaho icyo kimenyetso. Izi ngingo zagiye zigaragaza ingingo z'ubuhanuzi zifitanye isano n'ubutumwa bwo mu gitabo cy'Ibyahishuwe ubu burimo gukurwaho ikimenyetso. Ubutumwa si ukuri kumwe kw'ubuhanuzi kwihariye, kandi buri ngingo yose y'ubutumwa burimo gukurwaho ikimenyetso iri mu rwego rw'Iyahishurwa rya Yesu Kristo.

Ubutumwa burahishurwa mbere gato y'isozwa ry'igihe cy'igeragezwa, igihe "igihe kiri bugufi." Igitabo bya Daniyeli n'Ibyahishuwe, bifatanije n'innyandiko zisobanura zo mu byanditswe bya Mwuka w'Ubuhanuzi, birasobanutse cyane ku byerekeye uburyo bujyanye no guhishura ubutumwa bw'ubuhanuzi. Intare yo mu muryango wa Yuda ni yo isohozwa icyo guhishura, kandi iyo ibikoze ikoresha uburyo buteguye neza mu kugeza ubutumwa ku bantu. Irahabwa ubwo butumwa na Data wa twese, ushushanywa afashe Bibiliya nk'uko iba ifatanywe ibimenyetso birindwi. Intare yo mu muryango wa Yuda, ari na yo mizi ya Dawidi n'Umwana w'Intama watambwe, ifata icyo gitabo kwa Data wa twese maze ikavanaho ibyo bimenyetso.

Hanyuma Yesu aha ubutumwa Gaburiyeli, na we hamwe n'abandi bamarayika bakabushyikiriza umuhanuzi, maze uwo muhanuzi akabwandika akabwoherereza amatorero. Iyo igihe cyo gukuraho ikimenyetso ku butumwa bw'ubuhanuzi kigeze, ifungurwa ry'ubwo butumwa bw'ubuhanuzi ritera kubaho uburyo bw'igeragezwa bw'intambwe eshatu, bugerageza abari mu matorero ari bo ubutumwa bw'innyandiko y'umuhanuzi bugenewe; kandi hashingiwe ku gisubizo cya buri muntu muri abo bagize itorero, bo ubwabo bagena niba bari muri kimwe mu byiciro bibiri. Abemera ukwiyongera k'ubumenyi guterwa n'ubutumwa bwakuweho ikimenyetso bamenyekanishwa nk'"abanyabwenge," naho abatabyemera Daniyeli abita "ababi," na Matayo akabita "abapfu."

Ibi bintu byose bifitanye isano no gukurwaho ikimenyetso cy'ibanga rya nyuma ry'ubuhanuzi biravugwa kandi bigashimangirwa mu murongo wa cyenda wa Ibyahishuwe cumi na birindwi, kuko hagaragaza ikintu kiri mu Ihishurwa rya Yesu Kristo kizagerageza ibyiciro bibiri by'abaramya. Ibyo ibikora igaragaza ko ari "abanyabwenge" bazasobanukirwa ubutumwa bukurikira ikimenyetso cy'umuburo cyo muri uwo murongo.

Kandi ngiyi ubwenge bufite ubushishozi. Iyo mitwe irindwi ni yo misozi irindwi, uwo mugore yicayeho. Kandi hariho abami barindwi: batanu baraguye, umwe arahari, undi ntaraza; kandi niyaza, akwiriye kumara igihe gito. Kandi ya nyamaswa yariho, none ikaba itakiriho, ni yo wa munani, kandi iva muri ba bandi barindwi, kandi ijya mu kurimbuka. Ibyahishuwe 17:9–11.

“Ubwenge bufite ubwenge,” ni ubwenge bw’“abanyabwenge.” “Abanyabwenge” basobanukirwa no kwiyongera kw’ubumenyi, kandi uko kwiyongera kw’ubumenyi kugaragajwe ako kanya nyuma y’ikirango cy’ubuhanuzi, kigaragaza ukuri kuzamenyekana n’abanyabwenge ariko kukangwa n’abanyabyaha, ni ukuri gufitanye isano n’ubwami bwo mu buhanuzi bwa Bibiliya bugaragazwa mu mirongo ikurikiraho. Iyo mirongo ihagarariye ishusho ya nyuma y’ubwami bwo mu buhanuzi bwa Bibiliya, kandi ikizahishurwa mu minsi y’imperuka ni uko ubwo bwami umunani na bwo bwari bwaragaragajwe no mu ishusho ya mbere y’ubwami bwo mu buhanuzi bwa Bibiliya muri Daniyeli igice cya kabiri.

Ihishurwa ry’ukuri rishyigikira imyumvire igarukira ku bwami bwo mu buhanuzi bwa Bibiliya yari imwe mu mabuye y’agaciro ya Miller, ariko ryamuritse inshuro cumi kurushaho, kuko rifite ukuri kurenze cyane uko Abamillerite basobanukiwe bivuye ku rwego rwabo rugarukira rw’igihe cy’amateka, kandi rigereranya ikigeragezo nk’uko bigaragazwa n’umubare “cumi,” ndetse no n’ikirango cy’imbuzi cy’umuburo w’itangiriro ugira uti “dore ubwenge buri hano,” busobanurwa mu buryo bw’ubuhanuzi ngo: ukuri gukurikira kuzakoresha ibigeragezo ku matorero yohererezwa ubutumwa bukurwaho ikimenyetso mbere gato y’iherezo ry’igihe cy’imbabazi.

Mu Byahishuwe igice cya cumi na karindwi, Yohana yajyanywe mu butayu bw’imyaka igihumbi na magana abiri na mirongo itandatu bw’umwijima wa papa. Yashyizwe ku mpera nyazo z’icyo gihe mu wa 1798, ari bwo mateka nyir’izina yashyizwemo no mu Byahishuwe igice cya cumi na gatatu.

Nuko mpagarara ku musenyi wo ku nyanja, mbona inyamaswa izamuka iva mu nyanja, ifite imitwe irindwi n’amahembe icumi, no ku mahembe yayo hariho amakamba icumi, kandi ku mitwe yayo handitswe izina ryo gutuka Imana. Ibyahishuwe 13:1.

“Umusenyi wo ku nyanja” ugereranya umwaka wa 1798, kuko ugereranya aho amateka yari ageze John yeretsweho ubupapa (inyamaswa yo mu nyanja) mu buryo bw’igihe cyashize, kandi akabona Leta Zunze Ubumwe z’Amerika (inyamaswa yo ku isi) zizamuka, kandi amaherezo ikazavuga nk’ikiyoka mu itegeko rya ku Cyumweru rigiye kuza vuba. Hanyuma inyamaswa yo ku isi ihatira isi kwemera “ishusho y’inyamaswa,” yari kuzavuga kandi igashyira mu bikorwa amategeko ya ku Cyumweru ku isi yose.

“Igihe Ubupapa, bwambuwe imbaraga zabwo, bwahatirwaga guhagarika itotezwa, Yohana yeretswe ububasha bushya buzamuka kugira ngo busubiremo ijwi rya cya kiyoka kandi bukomeze umurimo wa kinyamaswa umwe w’ubugome n’ubutuka ku Mana. Ubu bubasha, ari bwo bwa nyuma buzagaba intambara ku itorero no ku mategeko y’Imana, bugaragazwa n’inyamaswa ifite amahembe asa n’ay’umwana w’intama. Inyamaswa zabubanjirije zari zarazamutse zivuye mu nyanja; ariko yo yazamutse iva mu isi, ibyo bikaba bigaragaza ukuzamuka mu mahoro kw’ihugu yashushanyaga—Leta Zunze Ubumwe z’Amerika.” Signs of

the Times, 8 Gashyantare 1910.

Yohana ajyanwa kuri ya ngingo nkuru yo kureberaho amateka kugira ngo ahabwe ishusho ya nyuma y'ubwami buvugwa mu buhanuzi bwa Bibiliya mu gice cya cumi na karindwi. Ahagaze kuri iyo ngingo yo kureberaho, ubwo bwami burerekanywa. Mbere na mbere abwirwa ko ya nyamaswa igenzura Itorero na Leta byombi, kuko yicaye ku mitwe irindwi gusa atari byo, ahubwo no ku misozi irindwi. Kwicara kwa maraya ukomeye kuri iyo nyamaswa kugaragaza ko ari we uyigendaho, kandi ugenda kuri iyo nyamaswa ni we uyigenzura.

Kandi wa mugore wabonye ni wa murwa mukuru, utegeka abami bo mu isi. Ibyahishuwe 17:18.

Ijambo “reigneth” risobanura gutegeka no gutegekera hejuru y'ikintu. Uwicaye ku nyamaswa ayigenza ayitegekeshya kuyifata ku migozi y'imikoba. Ubuyobozi bw'ubupapa butegeka imitwe irindwi kandi bugategeka n'imisozi irindwi. Mu gice cya kabiri cy'igitabo cya Daniyeli, Daniyeli abwira Nebukadinezari ko ari we “mutwe” w'izahabu. Mu gice cya karindwi cy'igitabo cya Yesaya, “umutwe” nanone ni umwami, umurwa mukuru cyangwa ubwami.

Kuko umutwe wa Siriya ari i Damasiko, kandi umutwe wa Damasiko ni Rezini; kandi mu myaka mirongo itandatu n'itanu Efurayimu izavunjugurika, ku buryo itazaba ikiri ubwoko. Kandi umutwe wa Efurayimu ni Samariya, kandi umutwe wa Samariya ni umuhungu wa Remaliya. Nimudashaka kwizera, rwose ntimuzakomera. Yesaya 7:7, 8.

Ubupapa, ari bwo mugore ugendera ku nyamaswa, butegeka abami bose bo mu isi. Abo bami bashushanywa nk'“abami icumi,” ari bo mbaraga z'ikiyoka zo mu minsi y'imperuka. Ni bo bami indaya y'i Tiro isambana na bo. Abo “bami icumi” bahatiwe kwemera ubutware bw'ubupapa, ariko umwami w'ikirenga muri abo bami icumi ni Leta Zunze Ubumwe za Amerika. Bityo rero Leta Zunze Ubumwe za Amerika na zo zishushanywa na Ahabu, umwami w'ubwami icumi bwo mu majyaruguru bwa Isirayeli. Umubare “karindwi” usobanura “kuzura” cyangwa “gutungana,” kandi igihe ubupapa bugaragajwe nk'ubutegeka abami bo mu isi, buba bunategeka abo bami icumi kandi bwicaye ku mitwe irindwi.

Dore ubwenge buri, kuko abanyabwenge bo mu minsi y'imperuka bakoresha uburyo bwa “umurongo ku wundi murongo,” kandi bamenya ko buri kimenyetso cyose cy'imiyoborere y'ubwami indaya itegekaho kigaragaza ukuri kumwe. Kandi ategeka no ku misozi irindwi, kandi Abamillerite bagaragaje ko “umusozi” mu buhanuzi bwa Bibiliya ari ikimenyetso cy'ubwami, ariko kandi bagaragaje ko ibimenyetso bifite ubusobanuro burenze bumwe.

Imisozi na yo ni ikimenyetso cy'itorero. “Umusozi wera w'icyubahiro” uvugwa mu Byanditswe ugereranya itorero ry'Imana.

Ijambo Yesaya mwene Amози yeretswe ku byerekeye u Buyuda na Yerusalemu. Kandi mu minsi y'imperuka bizasohora ko umusozi w'inzu y'Uwiteka uzakomera ku gasongero k'imisozi, kandi uzashyirwa hejuru y'udusozi; amahanga yose azawusanganira atemba awugana. Kandi abantu benshi bazagenda bavuga bati: Nimuze, tuzazamuke tujye ku musozi w'Uwiteka, ku nzu y'Imana ya Yakobo; na yo izatwigisha inzira zayo, natwe tuzagenda mu

miharuro yayo; kuko amategeko azaturuka i Siyoni, n'ijambo ry'Uwiteka rizaturuka i Yerusalemu. Yesaya 2:1-3.

“Inzu y'Umwami” ni Itorero rye, kandi ni “umusozi.” Maraya ukomeye yicaye ku misozi irindwi, bityo bikagaragaza ko ategeka amatorero yose, nk'uko ategeka abami bose. Afite ubutware ku matorero yose no ku bihugu byose byo mu isi yose.

Iyerekwa Yesaya arimo kugaragaza ryamugezeho “ryerekeye u Buyuda n'i Yerusalemu,” iryo tumaze kuvuga, rikomeza, kandi riracyari muri uwo murongo umwe wo mu gice cya kane; kandi nk'uko Yesaya abivuga, ni “uwo muni” nyine abantu bavugaho bati: “Nimuze, kandi tuzamuke tujye ku musozi w'Uwiteka, ku nzu y'Imana ya Yakobo.” Muri icyo gihe nyine “abagore barindwi” ni bo bavugwaho.

Kandi kuri uwo muni abagore barindwi bazafata umugabo umwe, bavuga bati: Tuziryera umutsima wacu, twiyambare n'imyambaro yacu bwite; ariko gusa twemererwe kwitwa izina ryawe, kugira ngo dukurweho igisuzuguriro cyacu. Kuri uwo muni Ishami ry'Uwiteka rizaba ryiza kandi rifite ikuzo, n'imbuto z'isi zizaba indashyikirwa kandi zihebuje ubwiza ku barokotse bo muri Isirayeli. Nuko hazabaho yuko usigaye i Siyoni, n'usigara i Yerusalemu, azitwa uwera, ari we wese wanditswe mu bazima i Yerusalemu: igihe Uwiteka azaba amaze koza umwanda w'abakobwa ba Siyoni, kandi amaze kweza amaraso ya Yerusalemu hagati muri yo kubw'umwuka w'urubanza no kubw'umwuka wo gutwika. Kandi Uwiteka azarema hejuru ya buri buturo bwo ku musozi wa Siyoni no hejuru y'amateraniri yaho igicu n'umwotsi ku manywa, n'urumuri rw'umuriro ugurumana nijoro; kuko hejuru y'ikuzo ryose hazaba igikingirizo. Kandi hazabaho ihema ryo gutanga igicucu ku manywa ngo ririnde ubushyuhe, n'ahantu ho guhungira, n'ubwugamo bwo kwikinga umuyaga n'imvura. Yesaya 4:1-6.

“Umuni” ni wo nsanganyamatsiko y'iyerekwa rya Yesaya, kandi ni wo “saha” y'umutingito ukomeye uvugwa mu Ibyahishuwe igice cya cumi na kimwe. Abanyabwenge bemeye guhugurwa ngo “bagaruke” bavuye mu gucika intege kwa tariki ya 18 Nyakanga 2020, bakuzura ibisabwa byo mu Balewi makumyabiri na gatandatu, kandi bakaba barateranyijwe hamwe n'ubuhanuzi bwa mbere bwa Ezekiyeli, bashyirwaho ikimenyetso igihe bemeye ubutumwa bwa kabiri bwa Ezekiyeli buvuga ku miyaga ine y'Isilamu. Hanyuma bazamurirwa mu ijuru nk'ibendera, maze abandi bana b'Imana bari i Babuloni batangira kwitabira umuhamagaro wo kuva i Babuloni, utangira ku mutingito, ari wo tegeko ryo ku cyumweru rigiye kuza vuba. Izindi ntama z'Imana zumva ubutumwa bwo kuva i Babuloni, maze zigatangaza ziti: “Nimuze, tuzamuke tujye ku musozi w'Uwiteka, mu nzu y'Imana ya Yakobo.”

Muri iryo “saha” maraya mukuru atangira kuririmba indirimbo ze no gusambana n'abami bo mu isi. Abo amazina yabo atanditswe mu gitabo cy'ubugingo cy'Umwana w'Intama bakurikira uwo maraya, kandi amatorero yabo agashyirwa muni y'ubutegetsu bwe. Ayo matorero Yesaya ayagereranya n'“abagore barindwi.” Abo “bagore barindwi” ni bo “misozi irindwi” ubupapa buzategeka, nk'uko Leta Zunze Ubumwe z'Amerika zizahatira isi yose kubaka igishushanyo cy'innyamaswa, kizavuga kandi kigatuma bese bahabwa ikimenyetso cy'ubutware bw'ubupapa.

Abo “bagore barindwi bazafata umugabo umwe,” kandi uwo “mugabo” ni wa “mugabo” Pawulo aranga ko ari “umuntu w’icyaha.” Muri icyo gihe cy’igeragezwa, abasigara “i Yerusalemu bazitwa abera, ni ukuvuga umuntu wese wanditswe mu bazima i Yerusalemu.” Ubwoko bw’Imana ni ab’icyo gihe amazina yabo yanditswe mu gitabo cy’ubugingo, igitabo cy’Umwana w’Intama watambwe uhereye ku rufatiro rw’isi. Ikindi cyiciro, ari bo bafata wa “muntu w’icyaha,” ni ba bandi bo mu Ibyahishuwe igice cya cumi na gatatu basenga uwo muntu w’icyaha.

Kandi abatuye mu isi bose bazamusenga, ari bo abo amazina yabo atanditswe mu gitabo cy’ubugingo cy’Umwana w’Intama watambwe uhereye ku kuremwa kw’isi. Umuntu wese ufite ugutwi niyumve. Ibyahishuwe 13:8, 9.

“Igihe” cy’umutingito ukomeye, ari wo makuba y’itegeko ryo ku Cyumweru, ni iherezo ry’urubanza rw’igenzura, kandi urwo rubanza rushingiye ku kumenya niba izina ryawe riboneka cyangwa ritaboneka ryaranditswe mu gitabo cy’ubugingo; bityo rero, muri icyo gihe, ibyiciro bibiri bigaragazwa n’isano bifitanye n’igitabo cy’ubugingo ni byo biranga neza rwose ibihe bya nyuma by’urubanza. Abafataho “umuntu w’icyaha,” batangaza ko “bazarya” “umutsima” wabo “bwite, kandi bakambara” “imyambaro” yabo “bwite,” ariko icyifuzo cyabo cy’ibanze ni “kwitirirwa izina ryawe”.

Bazagumana inyandiko yabo bwite y’inyigisho z’ibyo bizera (barya umugati wabo bwite), kandi bazagumana umwambaro wabo w’iyobokamana ry’itorero ryabo (imyambaro yabo bwite), ariko bemere izina ry’“umuntu w’icyaha.” Izina ry’“umuntu w’icyaha” ni “gatolika”, risobanurwa ngo “isi yose” cyangwa “rusange”. Abafata “umuntu w’icyaha” bashaka kuba igice cy’“itorero rusange”, ari ryo torero Gatolika. Bifuzwa uwo mubano kugira ngo “bakureho” “igisebo” cyabo.

“Umugayo” werekeza ku bintu bibiri by’ingenzi biranga ya nyamaswa itegekeramurako yose n’amahanga yose mu minsi ya nyuma. Mu “isaha y’umutingito ukomeye” yo mu Ibyahishuwe igice cya cumi na kimwe, “ishyano rya gatatu riza vuba.” “Iryo shwano rya gatatu” ni Islamu. Mu “isaha y’umutingito ukomeye” yo mu Ibyahishuwe igice cya cumi na kimwe, Impanda ya Karindwi ivuga. Impanda ya Karindwi ni Islamu. Islamu ikubita mu “isaha y’umutingito ukomeye,” kuko Impanda zose ari ibikoresho by’ubuhanuzi Imana yakoresheje mu guca urubanza ku kuramya ku Cyumweru ku gahato mu mateka y’isi yose.

Igihe “kurimbuka kw’ishyamba” rya Leta Zunze Ubumwe z’Amerika kuzazanwa n’itegeko ryo ku Cyumweru rigiye kuza vuba, “amahanga azarakarira.” Ni Islamu irakarisha amahanga mu buhanuzi bwa Bibiliya, nk’uko bigaragazwa n’icyerekezwa cya mbere kuri Islamu mu gitabo cy’Itangiriro.

Nuko marayika w’Uwiteka aramubwira ati: Dore utwite inda, kandi uzabyara umuhungu, uzamwite Isimayeli; kuko Uwiteka yumvise amakuba yawe. Kandi azaba umuntu w’inkazi; ukuboko kwe kuzaba kurwanya abantu bose, kandi n’amaboko y’abantu bose azamurwanya; kandi azatura imbere ya bene se bose. Itangiriro 16:11, 12.

“Igitutsi” cy’iminsi y’imperuka ni idini ya Islamu. Amatorero n’amahanga y’isi azajya munsu y’ubutegetsi bw’Urutonde Rushya rw’Isi rw’Umuryango w’Abibumbye, rutegekwa na kiliziya

Gatolika. Papa azicazwa kuri gahunda y'isi imwe, nk'uko Konstantino yahaye ubupapa icyicaro cyabwo mu mwaka wa 330. Amahanga azemeza ko ubushobozi bwayo bwo guhangana n'intambara Isilamu izaniye inyokomuntu, bushobora kugerwaho gusa binyuze mu mbaraga z'ubumwe, kandi ibyo bizasaba kugandukira ububasha runaka bw'imyitwarire, ubwo Leta Zunze Ubumwe z'Amerika zizashimangira ko ari Kiliziya y'i Roma. Nk'uko Yusitiniyani yahaye Kiliziya Gatolika ubutware bwayo bukomeye mu mwaka wa 533, amateka azisubiramo. Leta Zunze Ubumwe z'Amerika zizahatira isi kubahiriza ibyo binyuze mu mbaraga za gisirikare zayo, nk'uko Klowisi yabikoreye Kiliziya Gatolika mu mwaka wa 496. Amateka y'umurongo wa kabiri wa Ibyahishuwe cumi na bitatu azisubiramo.

Kandi inyamaswa nabonye yari imeze nk'ingwe, kandi ibirenge byayo byari nk'ibirenge by'idubu, akanwa kayo kari nk'akanwa k'intare; kandi ikiyoka giha iyo nyamaswa imbaraga zacyo, n'intebe yacyo y'ubwami, n'ubutware bukomeye. Ibyahishuwe 13:2.

Ishusho niraramuka gushyirwaho, ni bwo abami bo mu isi, barakajwe n'ibitero bya Isilamu, bazamenya ko "igisebo" rusange cyatewe Isilamu cyakoreshejwe kugira ngo hashyirweho ishusho y'inyamaswa y'isi yose, atari cyo "gisebo" "umuntu w'icyaha" (Yezebeli) yari ahangayikiye by'ukuri. Igihe kizaba cyararenze, isi izamenya ko Yezebeli nta cyo yitayeho ku byerekeye Isilamu, ahubwo ko umutima we wifuzaga kwica Eliya, nk'uko Herodiya yishe Yohana Umubatiza.

"Ubwenge bufite ubwenge," ni bwo "bwenge bw'abanyabwenge," kandi "abanyabwenge" ni abumva "kwiyoungera kw'ubumenyi" kubaho igihe Intare yo mu muryango wa Yuda ikuraho ibimenyetso ku Ibyahishuwe bya Yesu Kristo, mbere gato y'uko igihe cy'imbabazi kirangira.

Arambwira ati: "Ntugafate ikimenyetso ku magambo y'ubuhanuzi bw'iki gitabo, kuko igihe kiri bugufi. Ukiranirwa nakomeze akiranirwe; kandi uwanduye nakomeze yandure; kandi umukiranutsi nakomeze akiranyuke; kandi uwera nakomeze yezwe." Ibyahishuwe 22:10, 11.

"Imitwe irindwi ni imisozi irindwi, uwo mugore yicayeho," bihagararira ukuri kw'uko ubupapa buzategeka Itorero na Leta byombi. Ibimenyetso bigira ibisobanuro birenze kimwe, kandi ibimenyetso bigomba gusobanurwa no kumvikana hakurikijwe imiterere y'umurongo bibonekamo. Impaka zivuka zivuga ko uwo murongo werekana ko imitwe ari yo misozi, bityo se ni iki cyashingirwaho kugira ngo hatandukanywe imitwe (ubuhanga bwo gutegeka Leta) n'imisozi (ubuhanga bwo gutegeka Itorero)? Iryo tandukanirwo rishyirwaho neza muri Daniyeli igice cya karindwi n'icya munani. Mu gice cya karindwi, Roma ya gipagani na Roma ya gipapa byombi bigaragazwa ko "bitandukanye" n'inyamaswa zabibanjirije.

Iyo igice cya karindwi gishyizwe ku gice cya munani (umurongo ku wundi murongo), dusanga mu gice cya munani ihembe rito rya Roma, rihindagurika hagati y'umugabo, umugore, umugabo, umugore. Ikimenyetso kimwe (ihembe rito) kigereranya ubutegetsi bubiri. Muri ibyo bice, ihembe ni ubwami, kandi ubwami na bwo ni umutwe. Mu gice cya munani, ihembe rito rigereranya ubwami bubiri, ubwami bwa kane n'ubwami bwa gatanu byo mu buhanuzi bwa Bibiliya. Ihembe rito mu buryo bw'ikigereranyo rigereranya ubwami bubiri, kandi ubwo bwami bubiri rigereranya ni ubwami bugaragaza ubumwe bw'ubutegetsi bwa leta n'ubw'itorero. Imitwe irindwi, ari na yo misozi irindwi, igereranya ubwami bubiri, kandi ubwami bumwe ni ubw'itorero, ubundi na bwo ni

ubw'leta.

Mu gice cya kabiri cya Daniyeli, hari ubundi buhamya bwerekeye iki kimenyetso cy'ubuhanuzi, kuko aho ubwami bwa nyuma, Abamilerite basobanukiwe ko ari ubwami bwa kane bwa Roma, bugaragazwa n'icyuma n'ibumba. icyuma n'ibumba byahurijwe hamwe, nubwo mu by'ukuri icyuma kitivanga n'ibumba. Nyamara igihe Mushiki wacu White atanga ibisobanuro ku "cyuma n'ibumba," abigaragaza nk'ikimenyetso cy'ubuyobozi bw'idini n'ubutegetsi bwa leta, nk'uko bigaragazwa n'amahembe mato yo mu gice cya munani, hamwe n'imitwe yo mu Byahishuwe 17 na yo ari imisozi.

"Tugeze mu gihe umurimo wera w'Imana ushushanywa n'ibirenge by'icyo gishushanyo, aho icyuma cyavanganyijwe n'ibumba ry'umusenyi. Imana ifite ubwoko bwayo, ubwoko bwatoranyijwe, ubushishozi bwabwo bugomba kwezwa, kandi bukaba butagomba guhinduka ubudahirwa bwo kurunda ku rufatiro ibiti, ibyatsi, n'ibikenyeri. Ubugingo bwose bwizerwa ku mategeko y'Imana buzabona yuko ikimenyetso kiranga ukwizera kwacu ari Isabato y'umunsi wa karindwi. Iyo ubutegetsi bwubahiriza Isabato nk'uko Imana yategetse, bwahagarara mu mbaraga z'Imana no mu kurengera ukwizera kwahawe abera rimwe na rizima. Ariko abanyapolitiki bazashyigikira isabato y'ibinyoma, kandi bazavanganya ukwizera kwabo kw'idini no kwizihiza uyu mwana wa gipapa, bawushyira hejuru y'Isabato Uwiteka yejeje kandi yahaye umugisha, ayitandukanyiriza umuntu kugira ngo ayirinde ari iyera, nk'ikimenyetso hagati ye n'ubwoko bwe kugeza ku bisekuru igihumbi. Uku kuvanga ubukorikori bw'itorero n'ubukorikori bwa leta gushushanywa n'icyuma n'ibumba. Ubu bumwe burimo guca intege ubushobozi bwose bw'amatorero. Guha itorero ububasha bwa leta bizazana ingaruka mbi. Abantu basigaye hafi kurenga urugero rwo kwihangana kw'Imana. Bashoye imbaraga zabo muri politiki, kandi bifatanije n'ubupapa. Ariko igihe kizaza ubwo Imana izahana abatesheje agaciro amategeko yayo, kandi umurimo mubi wabo uzabagarukira." The Seventh-day Adventist Bible Commentary, volume 4, 1168, 1169.

Tuzakomeza iri somo mu nyandiko ikurikira.

Mu ishusho kigaragaza umurimo Kristo adukorera, n'ukurega kudasubira inyuma kwa Satani kuturega imbere y'Imana, Yoswa ahagaze nk'umutambyi mukuru, kandi asingira abantu b'Imana bitondera amategeko yayo. Muri icyo gihe kandi, Satani ahagararira ubwoko bw'Imana nk'abanyabyaha bakomeye, kandi agashyira imbere y'Imana urutonde rw'ibyaha yabagerageresheje gukora mu mibereho yabo yose, maze agashimangira ko, kubera ibicumuro byabo, bakwiriye gushyikirizwa amaboko ye kugira ngo abarimbure. Ashimangira ko batagomba kurindwa n'abamarayika bakorera Imana ngo babakize ubufatanye bw'ibibi. Yuzuye uburakari kuko adashobora kuboha ubwoko bw'Imana mu mirunjo hamwe n'ab'isi, ngo abuheshe kumwumvira byuzuye. Abami n'abategetsi n'abayobozi bishyizeho ikimenyetso cya antikristo, kandi bagereranywa n'igisato kijya kurwana n'abera—ni ukuvuga abitondera amategeko y'Imana kandi bafite kwizera kwa Yesu. Mu rwango rwabo ku bwoko bw'Imana, bagaragaza kandi ko ari abanyacyaha b'ihitamo rya Baraba mu cyimbo cya Kristo.

"Imana ifitanye impaka n'isi. Igihe urubanza ruzicara, kandi ibitabo bigafungurwa, Izaba ifite ibarura riteye ubwoba ryo kurangiza, iryo ubu ryatuma isi igira ubwoba kandi igahinda umushyitsi iyo abantu bataba bahumishijwe kandi barozwe n'ibishuko n'uburiganya bya

satani. Imana izabaza isi urupfu rw'Umwana Wayo w'ikinege, uwo isi, mu by'ukuri no mu migambi yayo yose, yongeye kubamba kandi ikamukoza isoni ku mugaragaro mu gutoteza ubwoko Bwayo. Isi yanze Kristo mu bantu bayo bera, yanze ubutumwa Bwe mu kwanga ubutumwa bw'abahanuzi, intumwa, n'intumwa zayo. Banze abari abafatanyabikorwa na Kristo, kandi kubera ibyo bazabibazwa." Testimonies to Ministers, 38, 39.